Ч. 67. Чернівці, неділя дня 24. марта (5. квітня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Полїтика реальна.

IX.

(Руский мужик а руский полїтик. — Брак засад господарских. — Любов з розсудком в парі. — Віра.)

Ми старали ся розібрати докладнїйше питане, чи у загалу нашої суспільности є які засади і які саме тоті засади, і прийшли до того висновку, що у Русинів, загалом взявши, нема нїяких вироблених ясних, непохитних засад, що у Русинів нема властиво ще і суспільности, т. зн. Русини не становлять ще такої громади, людий, що задля *однакових цїлий* чинить одну духову одиницю і *сьвідома тої єдности.* Що-ж при такім станї річий може бути у нас за полїтика, т. зн. господарка народна?! Очивидно — нїяка! Чи таку полїтику будете Ви вести, послугуючись тактикою опозицийною чи опортунїстичною, завсїгди з того не вийде нїчого, бо де нема добре обдуманої господарки, там не може бути і плодів з господарки.

Пригляньте ся близше тїй господарцї, то вона Вам око в око така сама, як господарка приватна нашого пересїчного мужика. Поставить Вам хату з лихого будулця десь на вогкім місцї, і от кине ся гриб і хата розпала ся: І ми будуємо палати на піску або на ледї і що хвиля бачимо, як тоті палати зникають. Зоре Вам ґазда кепско, посїє кепске зерно, лишає на Божу волю, буряну не виполе, нарештї то, що вродить ся, град вибє або повінь забере, приходить ся збирати, нема що: і ми не оремо добре, не засїваємо саме добірне насїне, засїявши спускаємо ся также на Божу волю, між тим противники зовсїм потолочать наші засїви, обезпечити їх від ворогів не гадаємо, тому і збори з нашої роботи дуже мізернї. Провадити рахунки господарскі наш мужик і в думку собі не бере: ми так само зовсїм не маємо книг господарских. Жиє мужик з дня на день, як має ще мамалиґи або бараболї на нинї, то не бере ся до роботи, якось то буде, гадає собі: а ми чи дбаємо про запас на лиху годину, чи не полїтикує ся у нас з дня на день? Між тим леда яке нещасте трафить ся, мужик безрадний, безпомічний, засобу нема, оден другому не поможе, жид заглядає вже до хати, нивка за нивкою іде, ґрунт зпід ніг усуває ся, мужик мусить покидати свою рідну землю, стає жебраком: спаде на нарід яке нещасте, господарі народні так само безрадні, безпомічні, голову тратять, оден другому на збитки робить, лають ся, сварять ся, опори нема, здавай ся на ласку і неласку ворогів...

Замість тих слабеньких рисків розмалюйте собі той образ самі правдивими красками, а побачите, в чім лежить недоля нашого ґазди мужика, в чім спочиває цїле лихо нашої народної господарки. І ґазда мужик і наші господарі народні не вміють рацїонально, розумно ґаздувати, не мають жадного пляну в своїй господарцї, не мають жадних засад господарских, через те господарство нидїє, справи народні занапащують ся.

А прецїнь буває і *може бути* инакше. Буває, прийде до громади пяної, зледащілої, морально і материяльно упавшої добрий сьвященик, возьме ся до працї, обдумавши докладно цїлий єї плян, дбає рук не складаючи рік оден, другий, третий, і ось дивись, громада як не та стала, і люди чесні, нужда зникла, добробит всюди завитав.

Нехай же так само люди, що в серцю їх горить любов до свого рідного краю, до свого рідного народу, зберуть всї свої інтеллектуальні сили, добре застановлять ся над теперішним станом господарства народного, уложать докладний єго білянс, полїчать всї єго plus-и і minus-и, пізнають добре свій ґрунт, уложать докладний плян, покличуть всїх робітників до працї, скажуть їм *виразно*, що саме треба в кождій хвилї робити, нехай допильнують, аби дїло

Жид Зельман.*)

Д-ра Раймунда Фрідріха Кайндля.

Істория про Зюса Оппенгаймера, ославленого мінїстра фінансового герцоґа Карла Олександра Віртемберґского з вістна загально. Пригоди тої демонїчної людини обібрав Гавф за основу для своєї новелї „Жид Зюс“ і тим запізнав з ними найширші круги. Та не дізнав ся сьвіт читачів, що рівночасно, як Оппенгаймер року 1738 по заслузї повис на шибеницї, занимав один з єго одновірців в Галичинї — она тогди була польскою провінциєю — цїлком подібне становище. Називав ся той муж Зельман Волфович; єго під кождим взглядом цїкава істория буде нас тут занимати.

Коли хто бував в недїлю великодну в якімсь селї Галичини чи там Буковини, то не міг не звернути своєї уваги на ті гри, які уряджує сїльска молодїж коло церкви.

Тогди то і залунає зпоміж рядів парубків і дївчат пісня про Зельмана.

Текст тої сьпіванки міняє ся почасти з кождою стороною і з кождим селом; в жаднім складї не є она так зрозумілою, щоби не розбудила інтересу до дальшого слїдженя за значінєм тої піснї.

Слїдить хто, то почує, що всюди оповідає ся про того жида Зельмана, як то він у своїх руках переховував церковні ключі і їх лиш тогди видавав, коли єму за то грубо платили. А вже-ж найлїпшого поясненя про той предмет засягнеш в галицкім місточку Дрогобичи. Там сей переказ народний загально відомий. В тім містї показують ще ту хату, де проживав колись жид Зельман.

Він заарендував всї доходи в містї і в околици. Також держав він в арендї рускі церкви а ключі від них були в єго власти. Але одного разу Зельман виїхав десь перед великодними сьвятами, не вернув домів в свій час, і люди не могли осьвятити паски. Через то мусїли миряни з великим жалем до понедїлка великодного обходити ся без пасок. Аж як одного дня над'їхав жид, урадовали ся они і стали сьпівати:

Їде, їде Зельман,
Їде, їде єго брат,
Їде, їде Зельманова
І братова
І цїлая родина і т. д.

Зельман відчинив за добрий гріш церкву і панотець посьвятив паски.

На памятку такої подїї сьпіває ся тота пісня ще й сегодня.

Зельман допустив ся після дальшого народного переказу богатьох зухвальств. За то засудили єго на вигнане з міста. Вперед опровадили єго двічі навколо ратуша тай запроторили за границю. Хитрощами і підступом з'умів жидиско знову дістати ся в місто, і пакостив як вперед. За те засудили єго на замкнене в ратушеву тюрму. Наконець засуджено єго на смерть. Щоби спасти ся, зістав Зельман християнином; він мав навіть вступити в монастир, де колись сиділи Кармелїти, а тепер ґаздують Василіяни. Про то послїдне оповідає лиш дехто; але всї твердять, що єго поховано в монастирскій церкві. Коли-ж єго дух не зазнав спокою в гробі, а по ночам в церкві все торощив і такі иньші збитки коїв, то викопали єго тїло і відрубали єму голову.*)

Потому закинули то знївечене тїло в мочарі, що ще й нинї заховали свою назву по Зельманї. Позаяк они тягнуть ся повз дороги, що провадить з міста у село Тустановичі, та псує сю дорогу, то люди все пригадують собі Зельмана і кленуть єго.

Так оповідає переказ.

Коли спитаєм про єго повстане і цїху, то знайдем передовсїм пожадану інформацию в дотичних документах, що зберегають ся в Дрогобицкій касї міскій.**)

Звідти довідуємо ся про от що: „Зельман Волфович походив з бідної жидівскої сїм'ї і промишляв в Дрогобичи кушнїрством. Року 1729-го засуджено єго за чарівництво і недозволені зносини з відьмами і ворожбитами на вигнане; єго опроваджено тричі навколо ратуша, а

*) З „Leipziger Zeitung“ 1892. Nr. 226.

*) Зельман став ся опирем, тому не мав він на посьвяценім місци супокою. Після гуцульского повіря мусить ся опирів ховати на перехрестній дорозї. (Порівнай також Кайндля і Манастирско „Буковиньскі Русини II. 26 ст.“

**) Опублїковано в „Прикарпатская Русь“, ч. 2. Львів 1885 р.

запопадливо всюди робилось, нехай подбають обезпечити народну силу від змарнованя і від страт, а господарка народна небавом так піднесе ся, така буде видатна, що зачудуємо успіхами єї цілий сьвіт.

Сама найгорячійша любов нічого не вдіє, коли не піддасть ся під провід розсудку. Любов без розсудку може часто щастя народу бажати, а єму лихо заподіяти. До любови треба проте покликати на поміч розсудок. Розсудок з любовю допоможе нам пізнати і добути ту силу, що годна буде наш нарід двигнути; розсудок з любовю спроможні уложити плян господарки, розділити працю, виконати єї добре, вони спроможні поставити руский нарід на ноги.

Нема ще у нас засад в господарці народній, але є досить сильні їх зародки, завязки. Щира воля, любов, розсудок можуть з тих завязків витворити таке, що чудодійною силою наллє кожде руске серце, збудить віру, скріпить надію, запалить до праці.

Божественна наука Ісуса Назорея поклала підвалину до нового житя на сьвіті. І ми сегодня витаючи себе словами *Христос воскрес*, друг друга обіймім і кріпім ся вірою в красшу будучність народну.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4. квітня 1896.

Христос воскресе! При радістнім сьвяті Воскресенія Христового разом з житем, що загально в природі будить ся, відновляють ся і зростають в чоловіці віра в добро і правду на сьвіті, любов до людий і охота постояти за покривджених до загину. Прощаючи після заповіди Христової всім нашим ворогам їх лиходійства, від котрих наш нарід терпить, ми як звичайно, так нині, в великий день Воскресенія тим більше не хочемо сїяти зневіри в серцях руских: ми раді би, щоб оклик: „Горі імієм сердця!“ підняв наші уми понад щоденну злобу і дав нам ясними очима поглянути в сьвітлу будуччину нашу; щоб величня пісня „Христос воскресе“ і ся буйна весна, що воскресає тепер по тяжкій зимі, нагадали нам наше народне воскресенє, до котрого змагаємо всї, що нарід любимо, хоч нераз і не тими самими шляхами. Одна нам всім сияє мета: сьвідомість народна і добробит народний. В наших згідливих учинках і спорах о першеньство будьмо чесними суперниками, котрі тілько о то й змагають ся, хто скорше осьвідомить та піднесе нарід. Нехай з сердець наших щезне як счорнїлий сніг від промінів сонця, братня ненависть, а місце єї займе вирозумілість, терпимість і любов! Одна нам ціль, одна нам мати Русь-Україна, для неї жиймо і працюймо! Христос воскресе!

До руских родин! При веселій забаві на сьвятах не забуваймо о добрій справі, а то о „Народнім Домі“ в Чернівцях! Сю просьбу ставимо особливо до буковиньских Русинів, бо галицкі мають такі самі цїли у себе, отже годї від них жадати. До того не повинна жадна щира руска родина забути на нашу руску друкарню і збирати в родиннім кружку хоч малі датки на сю хосенну цїль. Пригадуємо яко примір селянина Олексу Юрчука з Рогізни, котрий між селянами зібрав свого часу 10 зр. Сей приклад повинен руску інтеллїґенцию заохотити ще більше до доброї справи. Не дайте-ж завстидати ся!

Іменованє. Др. Рудольф Зубер іменований надзвичайним професором ґеольоґії на львівскім унїверситетї.

Презенту на опорожнену гр. кат. парохію в Гійску, добромильского повіту, одержав о. Єронім Копистяньский, гр. кат. парох в Барадїльници.

Народне віче скликане на день 7-го квітня до Перемишля. На тих зборах зложить пос. Стефан Новаковский справу з своєї дїяльности в галицкім соймі.

Великі маневри в Галичині. Як зачувати, мають сеї осени в Галичинї відбути ся великі маневри, на котрих буде також цїсар. Сего разу мають головну увагу звернути на употребленє всяких можливих помічних средств військових, именно циклїстів мають уживати замісць їздцїв кінних. З резервістів дуже богато зголосили ся до сеї служби і знайдуть єї головно при патролях і нічних сторожах.

„Народна“ рущина. Кажуть, що ми, Русини, приняли в наше письменство народну мову, а також поединчу правопись, а се все на то, аби стати зрозумілими для „найменьшого брата“. Сими днями читав я одному братови селянинови (на его бажанє) з книжочки д-ра Олеськова, виданої для поученя селян „Просьвітою“. На моє зачудованє приходило ся менї по-просту товмачити те, що я читав, або добирати народного складу. Се звернуло мою увагу на той „народний“ язик в наших народних виданях і я прийшов до думки, що не всї наші письменники вважають на с к л а д н ю нашої мови, на природний спосіб висловленя селян, а що гірше, пхають чужі слова в свої письма, що вже цілком нївечить їх вартість для селянина. Отсе послїдне доходить деколи до крайного. Маю під рукою твір В. Будзиновского „Хлопска посїлість і т. д.“ На стор. 81 читаємо: Сьвяті письма п а р т и ї учать, що е к о н о м і ч н и й поступ, поступ к у л ь т у р и людскої лежить в а к у м у л я ц и ї к а п і т а л у.... Увзглядняючи щоденні потреби п р о л е т а р и я т у, входила она в к о н ф л ї к т з тою а к у м у л я ц и й н о ю т е н д е н ц и є ю е к о н о м і ч н о г о п р о ґ р е с у і т. д.!! Се по народному, не правда?....

Летючі листки. В послїднім часї виринула дуже щаслива гадка видавати дрібні, як найдешевші книжочки про громадскі справи. Позаяк до здійстненя сеї гадки ще не прийшло, то годить ся піднести, що за взір до такого видавництва можна би взяти форму „книжочок місийних“, що виходять в Перемишли. Кожда така книжочка складає ся із одного аркуша в 32⁰ і коштує т р и крайцарі. В 3-ім числї „Посланника“ читаємо, що подекуди ті книжочки розходять ся по 100 (сто) штук на місяць.... Очивидно причиняє ся до такого бистрого збуту не лишень зміст книжочок, але й д е ш е в і с т ь. А таких саме видавництв треба й про всякі иньші справи ґромадскі. На перший початок можна би ограничити ся тим, що видавати ме ся як найлучші річи з того, що вже писало ся за послїдних двайцять лїт по часописях. Ті часописи давно десь попропадали, а кілько в них наук містило ся, кілько

потім вигнано его з міста; маєток его сконфісковано. Хитрощами дістав ся він ще того самого року назад до міста.

Ті хитрощі не означають ся близше в документах, а іде там річ наглядно про те, що завідував у панї Доротеї де Тенчин доходами Дрогобицкого округа. Щоби знищити сьвідоцтво свого засуду, знївечив він дотичний акт і немов заслонюючи попередні вчинки тим зухвалим поступком, коїв він потому християнам ще більше лиха і пакости.

Зельман здобув собі в Дрогобицкім окрузї надзвичайно впливове становище. Урядники неменьше міщан і селян попали в дуже тїсну залежність від него. Жаден вирок не міг запасти без его співдїланя; у него глядїли люди свого права та приносили дорогі дарунки; без его дозволу не посьмів нїхто торгувати, а дозвіл давав лише тогди, як заплатили обі сторони! Не обійшов ся той тиран і без лютих тїлесних кар. Люди мусїли єму — по виказї документів — робити тяжку панщину та терпіти стократного безправя. Хто Зельманови не уплатив означеної суми гроший, не сьмів зістати бурмістром. Цехмітрами і війтами назначував він найбільших пияків, а то в тій цїли, щоби тоті наложували на своїх підрядних великі суми, котрі потім мусїло ся пропивати в Зельманових коршмах*.) Наколи-б цехи не сконсумували призначеної на них скількости горівки, то підлягали значним грошевим карам. Як хто звиняв ся тим, що не пє горівки, то Зельман насилав єму в хату посїпак, щоби переконали ся, чи не знайде ся там горівка, замовлена з иньшого боку. Наймити переводять трус на позір і підкидують при тій нагодї десь там у куток помешканя фляшку з горівкою, яку они принесли з собою. Деколи они єї вкидали в горнець на молоко. Аж тепер переводять вдруге нїби точнїйше слїдство і натуральна річ фляшка захована находить ся, а бідака карають за затаєнє горівки лютим фантованєм. На торговиці дозволяло ся купувати лиш Зельманови і его прихильникам: иньші могли хиба аж з его амбарів покривати свої потреби. Перед розпродажею перемішував Зельман своє збіже з дешевшими, підлїйшими сортами.

Надто уживав він малої фалшивої міри і продавав по самовільно означеній цїні**), котру потому стягав через фантованє. Майже у всїх солярнях мав Зельман свою пайку. Лїси вирубував без найменьшої пощади на свій пожиток. Податків і дачок він не платив, та вже-ж потрафив він для своєї ріднї, між котрими особливо визначав ся его син Лейба, зарвати найдохіднїйші коршми і всю торговлю.

Коли-ж заносило ся на его арештованє задля якогось процесу, то він злучив ся з грізним Довбошом, ватажком опришків. На свою охорону призвав він двайцять Довбошевих товаришів кінних і дванайцять наймитів з охрестности Перемишля. Для утриманя тої ватаги мусїли села оплачувати такі високі суми, що Зельман з'умів з тих оплат дещо і для себе задержати.

Та поки наспіли наємники, мусїли его стерегти цеховики з зарядженими рушницями, також передміщани мусїли збройти ся в коси і цїпи і вартувати коло его дому. Майже третина населеня Дрогобицкої охрестности вивандрувала, щоби уникнути утисків.*)

То цїкавий образець, що розгортає ся в зеркалї документів перед нашими очима.

Аж до чого дійшло в послїдних десятилїтях польского панованя через господарку шляхти і єї прислужників! Єдино яко польский управитель міг Зельман дійти так пагубного і повновладного становища; і его упадок відай спонукала та обставина, що его опікунка Доротея де Тенчин винесла ся з Дрогобицкого округа. Аж через те, здає ся, зложили ся такі обставини, що уможливили успішне доходженє против Зельмана. З якими трудностями був сполучений той процес, вказує та обставина, що міщани і передміщани Дрогобицкі просили у Авґуста III. королївскої защити перед запізваним ворогом.

І справдї король чув ся змушеним, 12. квітня 1754 прихилити ся до тої просьби. Процес перепроваджено і Зельмана засуджено на шибеницю, его синови присуджено сто різок. Цїлий маєток мав ся сконфіскувати і тим мало би ся покривдженим винагородити їх шкоду. Той вирок запав в понедїлок, дня 9. червня 1755 р.

Але вже по пятьох днях змінила ся справа на инакше. Заставний лист, який виставили жиди Дрогобицкі дня 14. червня, подає до того такі поясненя. Потім як прочитали Зельманови в Дрогобицкім ратуши вирок смерти, повели его під шибеницю. Однак зі взглядів релїґійних і з огляду на глубоку старість Зельмана рішили одновірцї, викупити его від смерти. В тій цїли ви-

---

*) Хоч така звістка являє ся неймовірною, потверджають єї також і иньші ще року 1775-го, значить три роки по здобутю Галичини, чуло ся між иньшим австрийске правительство змушеним, видати таке розпорядженє: „Позаяк тутейший підданий змушений нераз від жидівских арендарів самовільно означену скількість горівки відберати, то хочем.... (Піллєра збірник законів).

**) І сей звичай потверджує ся розпорядженями, які проти того звичаю видало австрийске правительство в роках 1775 і 1785. (Піллєра збірник законів; порівнай Курц „Австрия за Альбрехта IV.“ II. 125 стр.).

*) Порівнай також „Der Buchwald“ N. 3, S. 31.

гадок, порад та указок, до нині ще не ужитих, і нині так само потрібних, як і перед тим. Треба лишень сягнути в ту скарбницю та — дати гроші на друк. А такі летючі листки дуже придали би ся і були би успішними помічниками нашої періодичної праси, коли не більше.

Предложеня без кінця. Вже спостерегли се й иньші люди в нас, що серед нашої суспільности множуть ся в новійшім часї всякого роду предложеня, виринають все нові гадки, що мають на меті дальший наш національно-просьвітний поступ. Заклади просьвітні, господарскі, товарискі зростають повсюдно, денникарство кладе собі все ширші задачі, різнородні збори і одиниці винаходять все нові способи праці: — але з яким успіхом? Вже з попередних часів знаємо, що богато з всяких таких предложень не переведено в житє. Богато напр. сільских читалень, позакладаних з великими парадами, позасипляло доси. Як з торічного справозданя „Просьвіти“ виходить, то її дочерні заклади з виімкою двох-трьох не мали з чого здати справу... А й денникарство боре ся з великими трудностями; згадати лишень трудне становище „Житя і Слова“, „Дзвінка“, упадок „Народа“, „Хлібороба“, і вічні напоминаня та скарги всїх иньших наших листків. Нарештї, коли взяти сюди ті всякі „ухвали“ народних зборів, не переведені в великій мірі, то треба признати, що у нас мабуть більше думає ся, анїж робить ся. Се факт, що дуже часто власне той, що виступає з предложенями, найменьше дбає про виконанє їх. Часто бо гадають, що прийти на який збір без кількох голосних внесень було би ганьбою. Таким способом повстає той дешевий патріотизм (родолюбство), до котрого можна приклaсти приповідку: на язиці мід, під язиком лід. Тут є обовязком ретельної праси дивити ся на вчинки таких народних віщунів. Бо що в сїм взглядї наробила несовістна москвофільска праса, просто страшно. Она виохала цїлий табор „общеизвѣстныхъ дѣятелей“, котрі є нічо иньше як в найлучшім разї вигідні трутні, що за своє неробство і за одно лишень передплачуванє тих часописий збирають прилюдно дешеві лаври. Особливо крайно брехлива буковиньско-москвофільска праса (Православная Бук., Бук. Вѣд., Селянинъ, Просвѣщеніе) пирить в сїм зглядї правдиву псоту. Розуміє ся, що чесний народовець за такими лаврами вганяти не буде. У нас треба не лишень ставити внесеня, але й переводити їх в житє. Межи нами мусить панувати піднеслий обичай, самому йти наперед з прикладом, а не лишень з словом. А тогдї не буде причини жалувати ся на нашу нечисленність. Бо щоби працювати, на то є нас уже досить. Коли-б ті пятьсот сьвідомих буковиньских Русинів підперли належно істнуючі наші товариства й часописи, коли-б уважно віднесли ся до покликів наших перших народних робітників і в своїм крузї, в родині і в собі самих підтримали рущину, то поки-що було би дуже багато зроблено. Тодї і то множество дальше ідучих предложень мало по малу, але за то вже тривало дало би ся перепровадити. — *Т. Г.*

Хосенне розпоряджене. Міністерство зелїзниць видало до всїх зарядів зелїзничих розпоряджене, в котрім звертає увагу на заосмотрене стаций і перестанків зелїзничих в смачну і здорову воду до питя. На кождій стациї підчас задержаня поїзду повинна бути обношена вода сьвіжа; місця з водою, приміром кирницї, мають бути зазначені відповідними написями і таблицями для інформациї публики; вкінци при поїздах особових, головно в порі лїтній, мають часто зміняти воду і переховувати її все в чистих посудинах.

В Чернівцях померла дня 1-го квітня п-а Олена Гайнріх, 20-лїтна донька з-лїзничого інспектора Гайнріха. Перед тижнем розійшла ся в в нашім містї вість, що п-а Гайнріх занедужала небезпечно на потрясенє мозку. Ідучи сходами у власнім домі, ступила так нещасливо, що вдарила ся головою о кант дверий і від того дістала потрясене мозку. Покійна знана була в Чернівцях з своєї вродливости і краси і всї її любили задля її любязного поведеня. Вчерашні похорони, в котрих взяли участь великі товпи народу, головно міска інтелїґенция, були вимовним доказом поважаня і співчутя для родичів, а улюбленности покійної. В. е. п.!

Еміґрацийний аґент. Девятьох селян з домбровского повіта рішило вибрати ся до Америки, а що не мали потрібних паперів, найшли собі домбровского жидика-аґента, котрий за винагородженем 18 зр. від голови і за зворотом коштів подорожи підняв ся перевезти селян через границю і відпровадити їх до Гамбурґа. Штука удала ся аґентови дуже добре і він здобув собі таке довіре у селян, що они дали єму по 100 зр. від особи, аби їм купив корабельні карти. Та тепер аґент пропав як камінь у воду, а селяни сидять в Гамбурзї без гроша та ждуть помочи з дому від родин. Найцїкавійше то, що родини еміґрантів не хотять зрадити, як той аґент називав ся.

Оплата податків почтовими чеками буде заведена найперше на пробу в окрузї дирекциї почт для Відня і Австриї долїшної, а відтак і по иньших краях. Процедура має бути така: „Всї уряди податкові будуть мати в урядї почтових кас щадничих окремі конта, а кождий податник буде міг, замісць особисто або через третю особу, як було доси, платити податок при помочи чека, в котрім небудь урядї почтовім. Уряди почтові будуть мати специяльні друки на приниманє оплат податкових; друки будуть складати ся з трех купонів, з котрих один дістає податник, другий лишає ся в урядї почтовім, а третїй відсилає ся до уряду податкового, котрий потверджає на нім відобране податку і відсилає се потверджене податникови. — В сей спосіб буде мати податник документ урядовий, стверджаючий заплату податку. На тім купонї обовязаний уряд податковий зазначити, скілько з заплаченої квоти припало на сам податок, а скілько записано на проценти проволоки та заразом яка ще лишає ся залеглість. Також і оплата иньших належитостий скарбових, як н. пр. стемплевих, буде могла відбувати ся при помочи почтових кас щадничих на основі такої самої процедури. Ті особи, що мають свої власні конта чекові і належать до клерінґів, будуть могли платити податки і належитости скарбові простим відписанем потрібної квоти з своїх гроший, зложених в почтовій касї щадничій. — Розуміє ся, що робота урядів почтових збільшить ся в наслїдок сеї маніпуляциї і треба буде значно побільшити число урядників.

Зелїзниця на лїцитациї. Минувшого місяця відбула ся в шестім відділї петербурского окружного суду вдруге лїцитация зелїзницї Рига-Тукум. При першій лїцитациї цїнено вартість тої зелїзницї на 1,952.000 рублїв, однак не найшли ся купцї. При другій лїцитациї найшли ся три купцї, з котрих один купив цїлу зелїзницю за 800.000 рублїв!

Складки. На Руский Народний Дім в Чернівцях зложили учит. з Чорного Потока Ник. Спинул 2 зр., учит. з Барбівців, Ник. Кушнїрюк 1 зр.

На руску друкарню зложили: заступник прокуратора Володимир Михальский вже по раз другий 10 зр., надконтролор почт Ант. Глиньский 1 зр., господар Іля Дутка з Раранча — перший селянин, що жертвує на ту цїль, 1 зр., надпоручник Стеф. Кобилянський 2 зр., учит. з Барбівців Ник. Кушнїрюк 1 зр., ґрейцарова складка 40 кр.—разом доси **420.50 зр.** Не забувайте на друкарню!

Померли о. Григорій Пасїчницкий, гр. кат. парох в Пістини, пістеньского деканату, в 72-ім роцї житя, а 46-ім сьвященьства.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 4-го квітня 1896 року.

Відень. Між огневою стражею повстала змова. Посли Пернерсторфер і Штайнер були в сїй справі у старости Фрібайса, а сей заявив, що прийме штрайкуючих назад до служби — з виімкою вісьмох, котрі заслужили дисциплїнарну кару, і сімох філїяльних командантів стражи — коли они признають, що збладили. Однак по довгій нарадї штрайкуючі відкинули се предложене, а змова триває дальше.

Париж. В палатї відповів президент мінїстрів Буржоа на інтерпеляцию в справі анґлїйскої виправи до Єгипту, що всї европейскі державі мають свій інтерес в сїй справі, що Єгипт становить нерозлучну часть Туреччини, а удержанє сеї держави є услівем европейского миру. Се заявлене толкують так, що Франция хоче анґлїйску виправу піддати під нараду конференциї всїх европейских держав.

ставили они містови заставний лист, на підставі котрого з'обовязують ся, „задля піддержки інтересів міста“ уплатити 500 дукатів, повернути цїлий маєток Зельмана на „боніфікацию“ скривджених і перебрати на себе претенсиї посторонних жидів. Натомісць звільнили би Зельмана від шибеницї, а замкнули би єго до смерти в коміркy, що находила ся під ратушевим годинником.

Позаяк Зельман перестав бути горожанином, то не сьмів нї Зельман, нї хтось иньший починати якісь кроки, щоби єго освободити. Наколи-б увязнений поважив ся наново розпочати свої „звичайні крутарства“ і практики, так підпадав він карі смерти на підставі запавшого вироку.

Подібно-ж опущено і Лейбі, синови Зельмановому, на якийсь час єго сто різок; провинив би ся він на будуче в чімось, то мусїло би ся сейчас єму їх вичислити. І кождому иньшому з родини Зельмана зборонює ся всякий ексцес під тою-ж карою. Стілько знаємо з документів і можемо припустити, що на тих постановах і скінчило ся. Та переказ людовий не вдоволив ся прозаїчною кінчиною осоружного жида: длятого розмальовує він її дальше. Без сумніву споводувала оповіданє, що Зельман зістав христианином та що похований в церкві, та обставина, що переказ той приписує тому жидови аренду церков. В актах не натякає ся нїгде про таке ремесло Зельмана, а то певно, що при кінчині польского пановaня в Галичинї жиди дїйстно забирали в аренду гр. кат. церкви. І нїхто не буде сумнївати ся, що такі арендованя в найбільшій мірі установлювали ся польскими рим. кат. панами та що навіть і гр. кат. духовники, що мали мало або і ніяких доходів установлених, сягали за подібним средством виходу. Про то сьвідчить таке місце з книжки, що появила ся р. 1786 в Липску*): „Деякі з грецких сьвященників — так читаємо там — були на стілько дотепні, що поробили з належитостий Jura stolae певні доходи, і арендували їх жидам. В богатьох місцях переховував жид у себе ключі від церкви, метрики і ковчег. Без єго дозволу не сьміло ся анї одної дитини охрестити, жадної пари звінчати, і нї одного тїла поховати; він позволяв на то, коли єму заплатило ся заздалегідь. Задля дрібного зиску робив він навіть паламарску службу, зволив до церкви, дбав о вино, сьвічки, знаряди церковні, прибирав престіл і без сумніву він би обслуговував при відправі, як би єго хто заставив до того“.

На підставі повисшого справозданя нема причини сумнївати ся про правдивість переказу, що Зельман арендував церкви. В акти не втягнено сеї подїї відай з тої причини, що скомпромітовала би сьвітскі і духовні власти. Нарід же обстоює загально і з притиском при тому, що Зельман арендував церкви. Звістка про єго справки розповсюднила ся з Дрогобицкого округа далеко поміж галицкими Русинами, а головно здає ся, тими збігцями, про котрих ішла річ в горі. Звідтам занесли її рускі захожі і на Буковину. На віддалеки від батьківщини затемнило ся і забуло ся богато черт історичної подїї. Та незабутою споминкою позістало у релїґійному чутю народа те, як колись Зельман після вподоби замикав і відчиняв церкви.

Переложив Іларіон Федорович.

*) Kratter: Briefe über den itzigen Zustand in Galizien. 2 Theil, S. 15.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За кожде слово платить ся 1 кр.

Важне для всїх!

Хто із Вп. Читателів хоче що дешево набути або добре продати, най оголосить через нашу ґазету, то певно не пожалує.

Важне для громад! Одно буковиньске місто має дві великі огневі сикавки на продаж. Цїна дуже низька.

70 дволїтних винових лоз на продаж. 1 штука по 15 кр.

Млин кінний з францускими камінями і з всїма найлїпшими приборами є в Чернівцях на продаж. Цїна дуже приступна.

Фортепян старий на продаж в Чернівцях. Цїна 30 зр.

Книга адрес для купцїв. Містить 1½ мілїона всїляких адрес. Замісць 14 зр. лише 2 зр. 50 кр.

Пошукує ся купити 15 роїв.

Американьский будильник 1 зр. 65 кр., з календарем 2 зр. 5 кр.

Зеґарок стінний з вагою, що лише йде а не бє, 1 зр.; будильник 1 зр. 25 кр., а такий, що бє і будить, 1 зр. 90 кр.

Францускі зеґарки стїнні накручують ся раз на тиждень. Добрі для шкіл, читалень і т. д. 2 зр. 60 кр.

Цїни сих зеґарків суть фабричні для перепродажи. Меньше як тузин (12) не висилає ся.

Ножики кишенькові з 2-ма і 3-ма вістрями, 6 тузинїв (82 штук) 7 зр. 20 кр. Меньше як 6 тузинів не висилає ся.

Машина до шитя употреблена, але ще дуже добра, 25 зр. Можна і ратами сплачувати.

Машина до плетеня пончїх і рукавиць, употреблена 25 зр. За помочію сеї машини можна денно 8 пар пончїх сплести і то о много красше, як руками.

За 7 зр. 20 кр. можна дістати ріжних річий: 12 ножів столових, 12 вилок, 12 ложок (британїя), 12 ложечок, 12 ножів кухонних, 6 ножів для хлїба, 6 ножиць сталевих, 6 ножиків кишенькових, 2 кохлї (британїя).

100 великих сьв. образів в красках з рускими підписами 5 зр. Близько 40 штук таких образів (кождий иньший) висилає фабрика на взір за 2 зр. Такі образи продають перепродавцї по 15 до 20 кр.

Про сї оголошеня (1—13) дає близші відомости Адмінїстрация „Добрих Рад“ в Рогізнї п. п. Садаґура.

На кожде замовленє треба прислати почтову марку за 5 кр.

І. Рехенберґа книгарня і папірня в Чернівцях, улиця ратушева 23. Поручаю ся до доставлюваня руских книжок і ґазет. Маю великий склад руских книжок для всїх шкіл. Прибори до писаня продаю по найдешевших цїнах. Для шкіл народних особливо користні услівя.

1—12. **І. Рехенберґ.**

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Віктор Тірінґ з Відня, Praterstrasse 11, поручає впв. Публицї свою новоотворену філїю зі складом одежі в Чернівцях при улици Ратушевій ч. 7. Цїни як найнизші! 1—12.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкориснїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґаранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

☞ Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10. ☜

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за ручник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Хто хоче

мати красні, добрі і дешеві фотоґрафії, най буде ласкав удати ся до мене!

Фотоґрафую що дня від 7-ої год. від рана до заходу сонця.

☞ За 6 штук беру лише 2 зр. ☜

З поважанєм

Е. РІХТЕР,

2—12. фотоґраф в Чернівцях, ул. паньска ч. 18.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні річники Добрих Рад.

1. річник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого річника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. річник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого річника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. річник „Д. Р.“ містить так само як і другий річник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого річника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. річник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого річника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. річник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. річник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і его син Фостович“.

Цїна 6 річників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Видання „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.